

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 223-1918)

Originalt emne

Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsen/Sundhedsvæsen i Almindelighed

Uddrag fra byrådsmødet den 30. maj 1918 - side 3

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 223-1918)

Forslag fra Læge Brammer om Indførelse af kommunal Hjemme-Sygepleje, saalydende:

"Da det moderne Samfund i stigende Grad lægger Beslag paa Kvindens Arbejdskraft i Forretninger, Fabrikker, Kontorer, Skoler o. s. v., savnes i de fleste Hjem tilstrækkelig og kyndig Hjælp til at pleje de syge. Blandt andet som Følge heraf er Trangen til Hospitalsbehandling og Hospitalspleje under Sygdom i de senere Aar steget i en saa overordentlig Grad, at saavel Land- som Bykommuner har maattet anvende meget store og stedse stigende Beløb til at bygge, udvide og drive Hospitaler og Sygehuse. Denne Udvikling er i høj Grad befordret ved de statsanerkendte Sygekassers rivende Udvikling, idet disse som bekendt yde Hospitalsbehandling til deres Interessenter vederlagsfrit under Sygdom, naar Lægen tilraader Sygehusindlæggelse.

Forholdet er nu naaet frem til et Punkt, hvor man næsten maa sige, at ethvert Hospital, snart efter at det er fuldført, er for lille til at fyldestgøre de Krav, som fra Befolkningens Side stilles det.

Saaledes er Tilfældet ogsaa indenfor Aarhus Kommune. For faa Aar siden deltes Kommunehospitalet i en kirurgisk og en medicinsk Afdeling, og det store Marselisborg

Hospital toges i Brug til epidemiske Sygdomme og Hud- og Kønssygdomme. Den medicinske Afdeling er siden stadig udvidet, saaledes at den nu har en Maksimumsbelægning paa 86 Senge plus 17 Senge til Sindssygeafdeling, samtidig med at den lægger Beslag paa ca. 25 Senge paa Sct. Josephs Hospital foruden Tuberkuloseafdelingen. Pladserne paa den medicinske Afdeling har maattet udnyttes og beslaglægges saa stærkt, at Overlægen med Beklagelse anfører i en Skrivelse til mig, "at der aldrig, saaledes som der bør, kan henstaa en eller flere Stuer til Udluftning og som Reserve."

Det kan derfor med Sikkerhed siges, at den nye medicinske Afdeling paa 125 Senge trods sin imponerende Størrelse dog vil vise sig for lille, saa snart den er taget i Brug.

Naar man betænker, hvilke store Kapitaler, der udkræves til at bygge og drive et nyt Hospital, selv om den nuværende Udgift af mellem 6 og 7 Kr. pr. Sygedag, forhaabentlig vil synke noget efter Krigen, vil det forstaaes, hvor paatrængende nødvendigt og rigtigt det er allerede nu at se sig om efter Midler til paa virkningsfuld og betryggende Maade at søge at aflaste Hospitalerne.

Hertil har Aarhus Byraad da ogsaa allerede gjort et betydningsfuldt Skridt ved Oprettelsen af det kommunale Rekonvalescenthjem paa 20 Senge i Silkeborg.

Men Aarhus bør ikke forsømme i Lighed med Landets andre større Byer snarest at skride til Indførelsen af kommunal Hjemmesygepleje, en Foranstaltning, som i de Byer, hvor den har været praktiseret, paa heldig og for alle Parter tilfredsstillende Maade har vist sig i Stand til af aflaste Hospitalerne, dels ved ligesom Rekonvalescenthjemmet at muliggøre hurtigere Udskrivning af Hospitalspatienter til fortsat Hjemmebehandling, dels ved at beholde til Hjemmebehandling Patienter, som uden saadan Behandling maatte have været indlagt paa Hospital, endvidere ved at beholde i Hjemmet Patienter, som selv har ønsket Hospitalsophold, men i Virkeligheden ikke tiltrænger det, idet Sygdommens Beskaffenhed tillader Hjemmebehandling med Udsigt til samme gunstige Resultat som ved en Hospitalsbehandling.

For at det ærede Byraad kan danne sig en Forestilling om, hvor stort et Antal Patienter, der af Pladmangel maa afvises fra Kommunehospitalet, vedlægger jeg en af Kommunehospitalets Inspektør velvilligst foretagen Opgørelse efter Afvisningsprotokollen for Oktober Kvartal 1916 (det Kvartal, hvor Sygeligheden sædvanlig er mindst). Afvisningernes Antal er 97, og 11 Patienter fandt ikke Optagelse.

I Januar Kvartal 1917, (hvor Sygeligheden er stor) var Afvisningernes Antal 174, og 25 Patienter fandt ikke Optagelse.

Den kommunale Hjemmesygepleje er her i Landet først indført af Frederiksberg Kommune, idet Frederiksberg Kommunalbestyrelse i 1905 traf Afgørelse med Menighedssygeplejen om at udføre denne Virksomhed, som efterhaanden er bleven ret omfattende. I Aaret 1914-15 udførtes saaledes af Frederiksberg Menighedssygepleje 22201 Sygebesøg som kommunal Sygepleje. Vederlaget var i Begyndelsen 50 Øre pr. Besøg, fra 1. April 1916 60 Øre pr. Besøg. Der ydes 2 Besøg daglig. Hvor yderligere Hjælp er nødvendig udover den egentlige Sygepleje træder Menighedsplejen supplerende til og skaffer Hjælp til Madlavning, Rengøring, Pasning af Børn o. l., naar Familien ikke selv helt eller delvis kan betale denne Hjælp. Tilsaadanne Hjælpere og fremmede Sygeplejersker udbetaltes i 1916 5672 Kr. Frederiksberg Menighedssygepleje ansætter nu udelukkende Sygeplejersker med fuld 3-aarig Uddannelse. (Vedlagt Aarsberetning 1916 fra Frederiksberg Menighedssygepleje).

Københavns Kommunalbestyrelse besluttede 29. Juni 1916 forsøgsvis at indføre kommunal Hjemmesygepleje foreløbig kun for enkelte Distrikter af Byen.

I hvert Distrikt blev Sygeplejen varetaget af 2 Sygeplejersker. I Vesterbro Distriktet ansattes 2 fuldt uddannede Sygeplejersker fra Dansk Sygeplejersaad, i det indre Nørrebro 2 Sygeplejersker fra de samvirkende Menighedsplejer, og i det ydre Nørrebro-Distrikt 2 af Hospitalsvæsenets Sygeplejersker.

Disse Forsøg, hvorom jeg henviser nærmere til den medfølgende Beretning fra Direktøren for Københavns Hospitalsvæsen, faldt saa overordentlig heldigt og for alle Parter tilfredsstillende ud, at Kommunalbestyrelsen efter Indstilling fra Hospitalsdirektøren i sit sidste Møde vedtog at udvide den kommunale Hjemmesygepleje og gøre den til en varig og blivende Institution knyttet til Hospitalsvæsenet

Københavns Kommune deles i dette Øjemed i 6 Distrikter og i hvert af disse ansættes 2 fuldt hospitalsuddannede Sygeplejersker og een fuldt uddannet Elev fra Kommunens Hospitalsvæsen. Sygeplejerskerne faar saa vidt muligt Bolig paa Kommunens Hospitaler og lønnes som Hospitalernes Sygeplejeassistenter (800-1200 Kr.). Saaferst de ikke kan faa Bolig paa et Hospital, lønnes de med 1600 Kr. aarlig. Eleverne lønnes i Lighed med de ældste Sygeplejeelever paa Hospitalerne. De erholder desuden alle et Tillæg af 60 Kr. aarlig til Handsker, Fodtøj m. m. samt Arbejdsdragt, Overtøj, Hat, Forklæder m. m. beregnet

til 350 Kr. for hver. En Haandtaske med de almindelige Sygeplejerekvisitter og hver 750 Sporvognsbilletter aarlig.

I Odense er Hjemme-Sygeplejen indført fra 1. April 1917 paa Foranstaltning af en Sammenslutning af Byens 7 statsanerkendte Sygekasser, hvis Medlemmer betaler hver 5 Øre mere i Kontingent maanedlig til dette Formaale. Der er foreløbig ansat 1 Oversygeplejerske, 1 Sygeplejerske og 1 Masseuse. Lignende Foranstaltninger er indført af Sygekasser i Esbjerg, Herning, Hjørring, Thisted og Holbæk. (Se herom nærmere i Bilag: "Tidsskrift for Sygepleje Nr. 21 1917).

Efter at der i det foregaaende i korte Træk er givet en Fremstilling af, hvad der i Løbet af de sidste Aar er udrettet for Indførelse af Hjemmesygepleje i forskellige af Landets Købstæder og særlig i de store Byer til Belysning af, hvorledes det rundt omkring erkendes, at denne Sygepleje er en for Bykommunen og dens Beboere økonomisk og gavnlig Foranstaltning, som snart vil vise sig at være et uundværligt Supplement til de alt eksisterende Menighedssygeplejer, skal jeg oplyse, at den kommunale Hjemme-Sygepleje overalt kun ydes til Patienter, som er Medlemmer af anerkendte Sygekasser og deres hjemmевærende Børn eller fyldestgøre Betingelserne for at kunne blive Medlem af en saadan og kun efter Begæring af Lægen.

(Vedlagt i Eksemplar af en saadan Begæring fra Frederiksberg).

Medens man i mindre Kommuner har været i Stand til at gennemføre dette Fremskridt ved Sygekassernes Foranstaltning med et større Tilskud fra Kommunen, har de store Kommuner (Frederiksberg og København) anset det for nødvendigt, at Kommunen alene paatager sig denne Opgave uden Sygekassernes Hjælp, og dette vil sikkert ogsaa vise sig nødvendigt og rigtigt i Aarhus. I ethvert Tilfælde vil det for Tiden og i en nærmere Fremtid sikkert ikke være muligt for Sygekassemedlemmerne i Aarhus at løfte denne Opgave.

I Aarhus virker for Tiden 5 Menighedsdiakonisser: 1 i Sct. Pouls Sogn, 1 i Sct. Johannes Sogn og 3 i Domsognet og Frue Sogn. Forstanderinden for Menighedsplejen, Søster Gerda, oplyser, at der i 1914 er plejet 477 Syge med 10925 Plejebesøg, i Aaret 1915 487 Syge med 9783 Plejebesøg, i 1916 428 Familier med 10490 Plejebesøg og 6 Nattevagter (heri ikke medregnet Arbejdet i Sct. Johannes Sogn). Desuden er ført Tilsyn med flere 1000 om Aaret, særlig gamle og svage, og Diakonisserne har efter Evne lindret Nøden i mange betrængte Hjem, særlig hvor Sygdom er Aarsag i Nøden. Dette store og

betydningsfulde Arbejde vil i ingen Henseende overflødiggøres ved Indførelse af kommunal Hjemme-Sygepleje, der skal træde til ved de akute Sygdomstilfælde, hvor Hospitalsbehandling ellers er uomgængelig nødvendig og som Fortsættelse af Hospitalsbehandling, naar Patienter udskrives for tidlig paa Grund af Pladsmangel. De gamle, svage og kroniske Syge og de mange paa Grund af Sygdom nødstedte Hjem vil sikkert ogsaa i Fremtiden fuldt ud lægge Beslag paa Menighedsdiakonissernes Arbejde.

Jeg har om Spørgsmaalet kommunal Hjemme-Sygepleje søgt Oplysninger hos Læger, Sygeplejersker og Patienter med første Haands Kendskab til Sagen, og jeg har i Breve og mundtligt faaet bekræftet, hvad Direktøren for Københavns Hospitalsvæsen udtaler som Resultatet af de ham foretagne Undersøgelser:

"Dommen over Hjemme-Sygeplejen er enstemmig: At Foranstaltningen er tiltrængt og nyttebringende og bar virket efter Bestemmelsen, gavnlig for baade Patienter, Kommunen og Samfundet."

I Overensstemmelse hermed tillader jeg mig at foreslaa:

at Aarhus Byraad beslutter snarest at indføre kommunal Hjemme Sygepleje, at Byen i dette Øjemed deles i 2 Distrikter med Aaen som Skillelinie, at der i hvert Distrikt ansættes 1 Sygeplejerske med fuld 3-aarig Uddannelse og 1 ældre hospitalsuddannet Elev, hvis Funktionstid i Hjemme-Sygeplejen ikke bliver mindre end $\frac{1}{2}$ Aar,

at Overopsynet med denne Institution henlægges under Inspektricen ved Aarhus kommunale Hospitaler, at Sygeplejen rekvireres henholdsvis gennem Kommunehospitalets og Marselisborg Hospitals Kontor og iøvrigt udføres i Henhold til de Instrukser, som foreskrives af det ærede Sygehusudvalg, under hvilket Institutionen sorterer."

Brammer forelagde og anbefalede Forslaget.

Mousten oplyste, at Sygehusudvalget havde haft Sagen til Erklæring. Udvalget havde ikke taget noget bestemt Standpunkt til selve Sagen, men mente nærmest, at man burde se Tiden lidt an. Naar nu Epidemifdelingen blev færdig, fik man 60 Senge mere, hvorved Pladsforholdene paa Hospitalet blev betydelig bedre, saa at man foreløbig kunde tage alle, der meldte sig og havde berettiget Krav paa at komme paa Hospitalet, selv om man vilde benytte St. Josephs Hospital noget mindre. Dertil kom, at der jo i Øjeblikket var en ret betydelig Hjemme Sygepleje i Byen, over 10000 Besøg sidste Aar. Hvis man stod foran en Hospitalsudvidelse, kunde Indførelsen af Hjemme-Sygepleje maaske udsætte Udvidelsen

noget, hvorved der kunde spares nogle Penge. Men naar man havde Apparatet i Orden, vilde Forslaget vist betyde en forøget Udgift, selv om den ikke var stor i Øjeblikket. Taleren vilde derfor helst se Tiden lidt an.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Lægeforeningen havde ønsket en nærmere Forhandling med Hensyn til Formen for Hjemme-Sygeplejen. Desuden maatte man have nærmere Besked om den pekuniære Side af Reformen, saa det var vel rigtigst, at Sagen kom til Behandling i Budgetudvalget.

Kjeld Sørensen fandt, at Spørgsmaalet ogsaa havde Interesse for Sygekasserne, og disse havde ogsaa debatteret den. Sygekasserne i Byerne, som havde fast Læge, var ikke saa interesserede deri som Sygekasserne paa Landet, hvor Lægerne betaltes pr. Konsultation; derfor fandtes der nu Sygepleforeninger mange Steder paa Landet. Spørgsmaalet havde været fremme ved Sygekassernes Møde i Odense i Fjor, og for Tiden rejste Sygekasseinspektøren rundt og holdt Møde med Sygekasserne om Sagen. Et saadant Møde skulde ogsaa snart afholdes i Aarhus, og Formanden for Sygelejeforeningerne kom vist til Stede ved denne Lejlighed for at faa etableret et Samarbejde mellem Sygekasserne og Sygeplejeforeningerne.

Spørgsmaalet kunde saa maaske løses derigennem, hvis man saa Tiden lidt an og overvejede Sagen.

Brammer vidste godt, at Spørgsmaalet var paa Dagsordenen over hele Landet; men derfor var der ikkenogen Grundfor Aarhus til at henlægge Sagen. Paa Landetogi demindre Byer kunde Spørgsmaalet nok løses gennem Sygekasserne, men i de større Byer burde det være kommunalt. Detvar Kommunens Pligtat hjælpe de syge i Stedetfor at afvisedom, og Sygekasserne burde støtte Sagen. Byens Læger kendte bedst Forholdene, og de havde alle udtalt sig for Sagen; derfor burde Byraadet ikke henlægge Sagen, men arbejde videre paa den under en eller anden Form. Diakonissernes Ledelse var underlagt Præsterne, og de ydede velvilligt Hjælpen, men Kommunen burde have Indseende med Administrationen under Lægernes Kontrol, saa det blev et fast System.

Kjeld Sørensen vidste ikke, hvorledes Sygekasserne stillede sig til Sagen, da de ikke var blevet spurgt; men naar de havde taget Sagen op til Overvejelse, var det ikke Tegn paa Ligegyldighed. I Aarhus var der jo Hjemme-Sygepleje; Diakonisserne havde ikke sagt nej i noget Tilfælde, og der havde været almindelig Tilfredshed med dem. Et Samarbejde med Lægerne kunde vel etableres. Man burde derfor overveje, om Kommunen skulde løse

Spørgsmaalet sammen med Sygekasserne eller give et større Tilskud til Stefansforeningen og faa flere Diakonisser.

Mousten bemærkede, at Afvisningerne paa Hospitalet ikke betød saa meget, som det saa ud til. Man tog alle, som ikke kunde afvises, og de, som efter Lægens Notits godt kunde ligge hjemme et Par Dage, blev i Reglen optaget senere, hvis de ønskede det og ikke var blevet raske i Mellemtiden.

Brammer svarede hertil, at naar Patienter afvistes, blev de ofte tvunget til at skaffe sig Pleje selv, ofte med stor Bekostning, men saa havde Hospitalet ikke opfyldt sin Pligt mod dem. Man burde ogsaa høre Amtslægens Mening om Sagen. Det var glædeligt, at Sygekasserne nu var saaledes stillet, at de var i Stand til at bære Halvdelen af Udgiften til Hjemme-Sygeplejen; men det lød mærkeligt, naar man erindrede, at de for et Par Maaneder siden var aldeles ude af Stand til at betale Forhøjelsen paa Hospitalerne, hvorfor Byen havde skænket dem 14000 Kr. hertil.

Kjeld Sørensen syntes ikke, der var nogen Forbindelse mellem de to Ting; men han haabede, at Sygekasserne kunde blive saa økonomisk stærke, at de kunde magte Opgaven. Det var den fornuftigste Form for Hjemme-Sygepleje.

Brammer vilde fastholde, at der var en meget nær Forbindelse mellem det Tilskud paa 14000 Kr. aarlig fra Kommunen og Spørgsmaalet om, at Sygekasserne i en nær Fremtid kunde løfte den Opgave at indføre Hjemme-Sygepleje i Aarhus eller bære Halvdelen af Udgifterne derved.

Kjeld Sørensen henviste til sine tidligere Udtalelser.

Formanden foreslog, om man ikke kunde anmode Sygehusudvalget om at arbejde videre med Sagen og eventuelt forhandle med Lægeforeningen derom.

Mousten vilde helst, at Byraadet. først tog Stilling til Sagen.

Formanden fandt det vanskeligt i Øjeblikket, da man ikke kendte Omkostningerne derved.

Jakob Jensen foreslog at henvise Sagen til Sygehusudvalget saaledes, at det kunde tage Sagen op, naar det fandt det belejligt.

Henvistes til Sygehusudvalget under Henvisning til Forhandlingerne i Dag.